

SLOVENSKI NAROD.

Izaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Insarati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupčijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklici, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritično. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 300—	celoletno	K 480—
polletno	150—	polletno	240—
3 mesečno	75—	3 mesečno	120—
1	25—		40—

Pri morebitnem povznanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K

Poštnina plačana v gotovini.

Po volitvah na Goriškem.

(Dopis.)

Ne samo vi tam daleč od nas, marveč tudi mi smo z napetostjo pričakovali izid volitev v rimski parlament. Priprave s strani fašistov so bile take, da smo včasih mislili, da se res izvedejo vse njihove nakane. Napeli so bili vse svoje sile, da bi ustražovali in zmešali našo ljudstvo, vendar pa se jim to ni ti od daleč ni posrečilo tako, kakor so sanjali. Posluževali so se tudi vseh mogočih zvijač. »Zrakoplovi iz Ljubljane« so trosili po Goriškem listke, čujte in strmita, na belem, višnjem in rdečem papirju! Čitalo se je na belem letaku, da, kdor glasuje z lipovim znakom, glasuje za vojno, kdor glasuje s petrožarno zvezdo, glasuje za mir, za narodni sporazum in za one koristi, ki jih imajo Slovenci skupno z italijanskim narodom in italijansko državo. Lepak je bil naslovljen na »slovenske sodržavljane«, katerih drugače ne smatrajo prav nič za sodržavljane, marveč za priklopljene zadnje vrste. Na tem belem letaku so bile italijanskim »volilcem« posebno pri srcu nove ceste in železnice, povzdiga idrijskega rudarstva in pospeševanje lesne trgovine. Letak je trdil dalje, da imajo jugoslovenski poslanci namen, povečati narodno sovraštvo, sejati seme novi vojni ter novemu prelivanju krvi. Na višnjem je pozivala celo »Jugoslovenska Matice« v Ljubljani primorske Slovence, da naj se vzdrže volitev. Na rdečem letaku pa je »več katoliških Slovencev« naznanjalo, da Vatikani nikdar dovolil duhovnikom sprejeti izvolitev v italijanski parlament. Zato je tudi duhovniku Ščeku zabranil sprejeti izvolitev in v slučaju neobogljivosti mu je zapretil z izobčenjem iz katoliške cerkve. »Katoliški Slovenci, spoštujte voljo Najvišjega Pastirja s tem, da ne daste glasu duhovniku Ščeku!« Taka volilna naznanila in priporočila so padala »z višav« na goriško zemljo! Pa ne le letake, ampak zrakoplovi so metali tudi priljubljene fašistovke igračke — bombe. Na predvečer volitev so bili fašisti osredotočili svoje delovanje na deželo. Vseposvoda so švigali fašistovski kamijoni, v vsaki vasi so vrgli bombo, da bi prepričali prebivalstvo, da je to res volja z onstran meje, na kar so ljudje prihiti in našli letake, pa tudi takoj

vedeli, odkod prihajajo in v kako svrhu. Mesto in deželo so fašisti prepletkali z neverjetnimi množicami raznobarnega papirja. Stroški ogromni. V Gorici ni bilo hiše, pa tudi ne na hiši dosegljivega prostora, da ne bi bil blestel na njem lepak: »Ako nočete, da bo zastopal Gorico v Rimu Slovenec, volite za blok!« Ljudska stranka je v svojem glasilu v odgovor temu pozivu dokazovala, da je edino sredstvo proti tej nevarnosti, da volijo volilci Ljudsko stranko. No silca blokov liste so dobro ironično apostrofirali s »Camisi del fu Kamenšček«. Tudi na dan volitev so švigali kamijoni s fašisti po vsej deželi, da bi s svojo prisotnostjo in nasiljem odvrgli ljudstvo od glasovanja. Znano je, kako nasilja so se vršila. Naši ljudje pa se niso dali ustrašiti. Ko so prišli na primer fašisti v Tolmin in so tam zastražili dekanovo stanovanje, da ne bi mogel oditi na volišče, so se zbrali Tolminci, odkorakali pred župnišče, vzeli dekana v svojo sredo in ga peljali volit. Nasilje je bilo tudi že to, da so bili volilni komisariji izključno Lahi, ki so volitve tu in tam prav grdo ovirali, razveljavljali glasove naših volilcev brez vsakega razloga ali pa oropali veliko število naših volilcev za glasovanje, ker so volitve zavlekli. Nasilnosti so tu in tam pripomogle nam do večje udeležbe pri volitvah. V neki vasi v Brdih je nekaj vojaštva, kateremu poveljuje neki tenente. Ta tenente je udril na dan pred volitvami v stanovanje nekakega nika in mu pobral vse naše lepake. Naš zaupnik, vrl mladenič, pa se mu je postavil po robu in zahteval, da mu jih vrne nemudoma. Poročnik se je ves jezen udal energični zahtevi briskega fanta in vrnil lepake. Nesramni tenente pa je nato udril v neko drugo stanovanje ter odnesel lepake. Njegovi vojaki so imeli nalog, da raztrgajo z zidov po Kojkem nalepljene lepake. Šli so z verno na delo. V sosedni gostilni so ljudje opazovali ta prizor, se razgledali in pričeli najbolj agitirati za volitve. Fašistovska nasilja so rodila odpor, ki je povzročil, da smo dobili po nekaterih občinah glasove, o katerih se do takrat ni vedelo, ali bodo oddani za narodne ali komunistične kandidate. Žal, da moramo beležiti tudi sra-

moto. Dobilo se je bilo nekaj agitatorjev za italijanski blok. Take izdajce, dobro plačani seveda, so bili pa le redki. Neki Urdih v Mavhinhah, neki domačin v Osjeku. Poslednjemu pa so njegovi ostali domačini onemogočili efijaltsko delovanje med Slovenci. V Brdih so se bili fašisti zagnali v župnika Sedeja (nadškofovega nečaka). Župnik Sedej je bil v volilni komisiji v Kojkem. V volilni lokal je prišel koiščanski gerent Italijan Tomasini, ki je Sedeja kratkoma odlovolil. Tomasini je govoril nato z nekim poročnikom v Kojkem, ki je odšel zvečer z vojniki v Steverjan, tam poiskal Sedeja, mu očital, da je pridigal proti Italiji in ga hotel aretirati. Sedej je odgovoril: »Ako ste prepričani, da sem storil to, ustrelite me na mestu, toda od vesti se ne dam.« Steverjanci so vstali, se postavili za svojega župnika in ga rešili iz rok vojaštva. Tenente je odnehal in odšel. V mestu so imeli piko, kakor ob vsaki priliki, tako tudi sedaj, na nadškofa dr. Sedeja ter so na škofski dvorec napisali z velikanskimi črkami: »Morte al Sedej, porco SHS.« Naši goriški Italijani so se zgrajali nad to fašistovsko lopovščino, mi pa smo vsled tega dobili nekaj glasov več. Pred vhomom v stanovanje dr. Podgornika so bili naslikali veliko opico. Z dežele prihajajo poročila, da pravijo karabinjerji našim ljudem: »Le pridite še kdaj za kak »favore« k nam. Glasovali ste za Jugoslavijo, naj vam dajo podpore in vojno odškodnino tam.

Naši ljudje po deželi so neustrašni. Tako so komisariju v Tolminu zabrusili v obraz, da je on zakrivil tolminske dogodke, ker je bil poklical fašiste iz Gorice in Tržača in jim je bil pred kravali plačal celo obed v Oblesčakovih gostilni. Italijanski listi pišejo neprestano dolge jeremijade k izidu volitev. Zanimivo je, kaj pravijo republikanci: »Štirje Jugoslovenci in en komunist! To je odgovor v Goriškega na neverjetno Salatovo politiko. Vsa dežela vsled vojne uničena, vse hiše požgane, pa niti enega solda za to ubogo ljudstvo! Niti enega solda odškodnine, obratno, batine, bombe, fašistovski boj. Zato pojdejo v parlament štirje Jugoslovenci in en komunist. Edini Italijan, ki bi zastopal Gorico, je komunist. Mi smo to vedeli in vedeli smo tudi, da hočejo fašisti ustvariti jugoslovenski iredentizem in vemo, da hočejo na vsak

način tem ubogim kmetom postaviti turško Italijo.«

Naj pišejo, kar hočejo, mi vemo, da je razpoloženje med našim ljudstvom po volitvah izborna in da bomo na temelju tega razpolo-

ženja gradili dalje in delovali za gospodarsko in narodno povzdigo našega prebivalstva. Veliko dela nas čaka, trudapolnega dela, ali velika je tudi naša volja in naša vstrajnost ne bo omagala!

V samoti in osamljenosti ali autonomiji.

V samoti biti, sanjati in sanjati, oh, kolika je to sreča za dekleta! Pesniki so njih občutek že čisto izrazili.

V samoti biti, sanjati in sanjati, oh, kolika je to nesreča za moža! Ali so politiki njih mišljenje že očrtali?

Poznam tu v Zagrebu dva znanstvenika. Eden je duševno-politična avtoriteta vsem hrvatskim separatistom; vseposvoda slutni nevarnost za Hrvatstvo; pristaev narodnega edinstva, demokratov, niti ne pogleda; na njih pozdrav ne reflektira. Govori in piše pa o štirih hrvatskih županijah in njih zgodovinski slavi.

Razumem njegovo separatistično zagrizenost. Sedem let se že ni vozil po železnici! Sedem let torej ni zapustil Zagreba! Naših dežel, kjer bivajo Srbi, najbrž sploh nikoli ni videl, a sigurno ne v teh časih, ko smo se živahneje ujedinevali. Ali pozna srbski svet? Ali pozna njega ljudi? Ali more o njih soditi? In če ne pozna srbskega sveta, ali ima pravico, o njem soditi in se mešati v vprašanja našega ujedinenja?

Kdor je sanjal zgodovinske sanje v kotu svojega rojstnega kraja, bi moral biti toliko pošten in reči: »Ostalih krajev ne poznam; zato v vprašanjih ujedinenja molčim!« Samota more sicer dati politične ideje kot sanje, a ne more dati spoznanja politične prakse.

Drugi moj znanec, znanstvenik, je človek drugega kova. Sre-

čal sem ga v Beogradu. Rekel mi je: »Oh, ko bi naši gospodje večkrat prišli sem! Videli bi, kako lahko se dela v beogradskih komisijah. Ljudje so tu pristopni razlogom.« Seveda je on za unitarizem, ali če hočete, za centralizem. Oni prvi ga ne mara.

Zamislil sem se pri tem v Ljubljano. Koliko je tam ljudi, ki nikoli niso pogledali iz ljubljanske kotline in preko lepih kranjskih gor! Na sever, na Nemško so pač gledali; celo zaljubljeni so bili tja, a na jug jih še ni zaneslo nikoli. Jugoslovci poznajo kvečjemu po zemljevidu. Odkod naj v svoji duši vzemo praktično in dejansko Jugoslovenstvo? Drugi so se pač vozili po Jugoslaviji, a so v Zagrebu in Beogradu iskali le to, kar imajo doma — Kranjsko, Slovenijo. Separatizem imajo v plašni duši, zato mislijo, da ga morajo pogumno zahtevati v — politiki.

Čas bo izlečil duše in s tem tudi »avtonomistično politiko«. Shodi in sestanki se množijo in pravljajo ozračje. Te dni se je vršila v Ljubljani skupščina jugoslovenskih inženirjev. Sestal sem se tu v Zagrebu s predsednikom inženirskega Udruženja, g. Dimitrijevičem, načelnikom v ministrstvu za obrambo. On in njegova soproga sta mi z največjim priznanjem govorila o sprejemu v Ljubljani.

V takem razpoloženju usiha cvet samote, separatizma.

Dr. Fr. I.

Kako dela fašizem škodo italijanskim trgovcem v Trstu.

»Il Lavoratore Socialista« piše pismo nekega tržaškega italijanskega veletržca, iz katerega je razvidno, kako škodo prizadeva fašizem tržaški trgovini.

Italijanski veletržec piše: Vrnil sem se iz Beograda in Zagreba, kamor sem bil odšel z gotovostjo, da izvršim že pričete kupčije. Šlo je le še za podpise. Veliko pa je bilo mojih razočaranj, ko se mi je vrglo v Beogradu v obraz: Ne sklepamo

kupčij take vrste z vami! Razžaljen sem vprašal po vzrokih, in dobil sem ta odgovor: V Trstu in v Juljski pokrajini se izvršujejo nad Jugoslovenci nezastlišana nasilstva. Mi hočemo zaradi tega bojkotirati trgovino s Trstom. Gospodarska vojna tudi nekaj velja. Potreben material, ki ga dobivamo iz Italije, bomo naročevali v Benetkah, Genovi in Milanu ali v kakem drugem mestu v Italiji, samo v Trstu ne.

Alfonz Daudet:

20

Tartarin na planinah

Roman.

Prevedel dr. Ivo Šorli.

— Poznam Sonjo Vasiljevno... To je ti, sta, ki je sredi ulice s samokresom ustrelila generala Feljanina, predsednika vojnega sveta, ker je obsojil njenega brata na dosmrtno pregnanstvo...

Sonja morilka! Ta otrok, ta nežna plavalaska!... Tartarin kar ne more verjeti. Toda Bompard ve, kaj govori in natančno pove ves dogodek, ki pa da je itak že povsod znan. Dve leti sem živi Sonja v Curihu, kamor je pribežal iz Sibirijske, na pljučih na smrt bolan, tudi njen brat Boris. Zdaj ga vodi ona vse po letje po zdravem gorskem zraku iz kraja v kraj. Bompard jo je večkrat srečal na svojih poteh v družbi prijateljev, ki so sami izgnanci in zarotniki. Brat in sestra Vasiljevna, zelo inteligentna, zelo odločna in še vedno zelo precej premožna človeka, stojita na čelu nihilistični stranki skupaj s Manilovim, ki je poglani lani zimsko palačo v zrak.

— Oštja! vzklikne Tartarin. Na Rigiju najde človek pa res prijazno družbo skupaj!

Ampak to še ni vse. Kaj se Bompardu ne zdi, da so mu to vražje pismo poslali ti ljudje?! Nihilisti da sploh ne delajo drugače: Car

na primer najde vsako jutro take grožnje v svoji obednici pod prtčem...

— Toda čemu bi pretili meni? prebledi Tartarin. Kaj sem jim napravil jaz?

Bompardu se zdi, da ga morajo imeti za vohuna.

— Jaz vohun!?

— Ma da! V vseh mestih, kjer se zbira posebno veliko število nihilistov: v Curihu, Lozani, Ženevi, vzdržuje Rusija z velikimi stroški številno četo ljudi, ki opazujejo zarotnike. Nedavno je sprejel v službo celo bivšega načelnika francoske policije iz časov cesarstva s kakimi desetimi Korzi vred. Ti so neprestano za vsemi ruskimi izgnanci in gledajo preoblečeni na tisoč načinov, kako bi jih zasačili. Planinčeva nenavadna obleka njegovi naočniki, njegov njužnjaški izgovor vse je kakor nalašč takšno, da so ga imeli za enega teh agentov...

— Ti vražja rejč ti! Nazadnje bo res takal vzklikne Tartarin. Za njimi je neprestano lazil neki zlodjev italijanski tenor... ta je bil prav gotovo vohun... Vseeno — kaj naj pež zdaj napravim?

Vsekakor to, da jih pustite pri miru in se jim rajši izognete, to veste kaj vas čaka drugače...

Figa me čaka! Prvem, ki mi pride preblizu, razčesnem s svojim cepinom glavo! In v temini pod tunelom zažare Taraskončeve oči... Toda Bompardu se zdi stvar

še vedno resna. Preveč dobro pozna strašno sovraštvo teh nihilistov, ki se lotijo nasprotnika najrajši od spodaj, dokler ga ne izpodvrtajo in zapredejo. Lahko si tak »kunec«, kakor je predsednik, toda vrag je, če moraš vedno misliti, da se ti skriva kdo pod posteljo v gostilni, kjer prenočuješ, da se ne moreš znesti niti na stol, ki sedeš nanj, niti na stopnice na parniku, ki se lahko vsak hip zrušijo pod teboj, da padeš in si razbiješ glavo. In potem še jed, ki je pripravljena nalašč zate, in kozarec, ki se ga drži neviden strup...

Da, niti likerju iz lastne čutare ne zapajate in pazite se celo mleka, ki se še peni in ga vam je prinesel pravkar kravji pastir v cokoljah! Tem ljudem je dobro vsako sredstvo, to vam naprej povem!

— Lepa reč! Potem sem pež kratkoma frigan! zahrope Tartarin in potem zgrabi tovariša za roko:

— Dajte mi vi kakšen svet, Gonzaga! Bompard za hip pomisli, potem razvije svoj načrt: Naj se Tartarin jutri na vse zgo-daj odpelje čez jezero, prekorači prelaz na Brünigu in prenoči v Interlaku. Naslednji dan: Grindelwald in Mali Scheidek. Popojutrnjem: Jungfrau! Potem pa naravnost in ne da bi izgubil le eno uro, ne da bi se samo ozrl nazaj domov v Taraskon!

— Jutri odpotujem! vzklikne junak z odločnim glasom in se s strahom ozre na tajinstveno-temno obzorje, ki ga zakriva črna noč,

na jezero, ki se zdi da pokriva pod svojo mirno, blede se lesketajočo gladino vsa mogoča izdajstva proti njemu...

VI.

Brünigski prelaz. — Tartarin pade nihilistom v roke. — Kako sta izginila italijanski tenorist in v Avignonu spletena vrv. — Nova junas štva lovca na čepice. — Puf-puf!

— Le kor, le kor! so kričali vozniki. — Povejte samo še kam gor, vraga! Vse je že polno in povsod se me branijo! je stokal Tartarin na najskrajnejšem koncu vierwaldstadtskega jezera, na tem mokrem in kakor kak delta močvirnatem obrežju pri Alpnachu kjer se postavijo v vrsto poštni vozovi in prevzamejo potnike, ki stopijo s parnika, da nadaljujejo pot čez Brünig.

Ze od jutra je padal fin, igličast dež in naš ubogi planinec, ki ga je ovirala njegova oprema in so ga suvali sem in tja poštni uslužbenci in carinarji je tekal od voza do voza. Glasen in nadležen kakor kak dudlar z naših sejmov po kmetih, ki zdere vsakrat, ko se premakne, svoj triangel, boben, klobuk z zvonceki in svoje cimbele, je siromak povsod poskusil svojo srečo; toda pri vseh vratih in v vseh mogočih jezikih so ga sprejeli z istimi prestrašnimi kiki, z isto neprijazno zavrnitvijo, z istim razlekovanjem in napihovanjem, da bi bilo videti čim manj prostora in da bi se ljudje v vozu otresli tako nevarno rožljajočega sopotnika.

Ako bi kdo delal drugače, bi ga čezglosali vsi listi v Jugoslaviji. V Zagrebu sem slišal skoro isto, v Ljubljani pa se nisem upal ponuditi svojega blaga. Povsod sem slišal najostrejšo kritiko o delovanju fašistov. Povsod ogorčenje in zaklinjanje za osvetlo. Vsled take situacije imam škode okoli 420.000 lir.

Tržaški veletržec izvaja, da je pač zadnji čas, da se izreče resna in jasna beseda, ki bi pomirila duhove. Kdo ne vidi, kako ogromno škodo povzročajo tržaški trgovini fašistovski ekscesi. Izprememba sistema in postopanja z Jugoslaveni bi prinesla splošne koristi obema narodoma, in tržaško pristanišče potrebuje v svrhu svojega procvitanja neobhodno mir med rodovi, ki prebivajo tu in med zaledjem. Tržaški veletržec dostavlja še, da pričakuje Trst miru in dela in da treba gledati na njegovo bodočnost.

Politične vesti.

Regent Aleksander, bodoči ruski car? Ruski in po njih bolgarski listi pišejo, da obstaja med ruskimi emigranti močna struja, ki se zavzema za to, da bi bil izvoljen, ko se strmoglavijo boljševiško gospodstvo v Rusiji in se obnovi velika močnata Rusija, za ruskega carja naš prestolonaslednik regent Aleksander. Na čelu te struje baje stoji general Vrangl s svojim generalnim štabom. Ta vest je seveda samo muzika bodočnosti. Dosedaj še ni opaziti nobenih znamenj, da bi se bližal konec boljševiškega gospodstva. A tudi v slučaju, da bi vstala iz groba Velika Rusija, je dvomljivo, da bi naš regent Aleksander sprejel kandidaturu za ruski prestol.

Kdo bo Vesničev naslednik v Parizu? Sarajevska »Hrvatska Sloveca« prinaša iz Beograda sledečo vest: V političnih krogih se govori, da naj bi zavzel mesto našega poslanika v Parizu dr. Ante Trumbić, ali ta želja v vladinih krogih ni našla razumevanja, marveč je rodila odpor, ker je dr. A. Trumbić glasoval proti centralistični ustavi.

Pašić za razoroženje Madžarske. Dunajsko glasilo madžarskih emigrantov »Jüvo« prinaša razgovor svojega dopisnika z našim ministrskim predsednikom Pašićem, ki je med drugim rekel: Najvažnejši problem male antante je razoroženje Madžarske. Navčno bi bilo misliti, da bo mala antanta v vprisanju razoroženja popuščala. Madžarska se mora z vsemi sredstvi pripraviti do tega, da bo mislila demokratično. Farnica ne more zastopati drugega stališča, kakor ga določa mirovna pogodba. Samo tako more priti do normalnih in priateljskih odnosov s sosedi in mala antanta bo mogla šele takrat misliti na to, da prične s trgovskimi pogajanjimi z Madžarsko.

Kazensko postopanje proti bivšemu bolgarskemu poslaniku Čapraškovi. O aretaciji in kazenski preiskavi proti Čapraškovi v Sofiji, ki je bil pred vojno bolgarski poslanik v Beogradu, med vojno pa bolgarski guverner v Nišu, smo že poročali. O tej stvari piše sofijska »Zora«: »Na ukaz ministrskega sveta je bil aretiran g. Stefan Čapraškovi. Ni istina, da bi za hvala Beograd. Kot pooblaščen minister in poslanik v Beogradu je bil Čapraškovi proti temu, da bi Bolgarija vstopila v vojno na strani Nemčije. To dokazujejo raporti, ki jih je pošiljal Čapraškovi iz Niša. V beogradski »Epohi« je bil priobčen članek proti Čapraškovi, domneva se, da ga je inspiriral neki Bolgar.«

Nemško-jugoslovenska družba za kulturno zblizanje obeh narodov se je osnovala v Frankobrodu ob Meni. Družba ima namen, da z znanstvenimi predavanji, izlozhami, publikacijami itd. pa tudi z osebnimi pojasnili poda nemškemu narodu sliko jugoslovenske kulture in da se na ta način napravi kulturno vez med obema narodoma. V načrtu te družbe so med drugimi: bankir Emden (Frankobrod) profesor Lommel, bančni ravatelj Herman Mayer, pisatelj dr. Alfons Paquet, profesor Schwarzkose, dr. Henrik Simon, nemški poslanik v Beogradu dr. v. Keller in ministar n. r. dr. Koestler.

Trgovinska pogajanja z Italijo. Dokončan je pretres o protipredlogu in načrtu trgovinske pogodbe z Italijo. Tak protipredlog se bo na prihodnjem sestanku izročil italijanskim delegatom. Ad ustavotvorna skupščina.

Bolgarski minister Dimitrov. Iz Beograda je odpotoval bolgarski minister za notranje stvari Dimitrov in se vrnil v Sofijo.

Vesti o draginskih dokladah. Vse vesti, ki so jih posamezni beograjski listi prinesli o povišanju draginskih dnoklad, so netočne. Uredba o tem se je pretresala na seji ministrskega sveta dne 31. maja, končni sklep pa se še ni sprejel. Na vsak način bo nova uredba veljala za ukazne in neukazne uradnike in za nameščence od 1. maja dalje.

Rimsko-habsburški načrt proti boljševiški diktaturi. V kopališču Reichenhall na meji med Bavarsko in Solnograško se je vršil kongres, katerega so se udeležile razne ruske osebnosti, veliki knez Dimitrij Pavlovič, bivši ukrajinski ataman Skoropadskij, okoli 30 ruskih plemenitih, navzoč je bil pa tudi nadvojvoda Viljem, sin nadvojvode Karla Stefana Habsburškega, ki je bil svoj čas kandidat za ukrajinski prestol. Načrt gre za to, da bi se začela vojna akcija proti boljševiški diktaturi.

nost. Pomembno omenja, da se Češkoslovaška že poslužuje rajši hamburškega pristanišča, ker je komodnejše in cenejše, nakar zaključuje z opominom: Tržačani, v prvi vrsti oni, ki še le malo časa tu prebivajo, naj ne oponašajo ptiča noja, ki skriva svojo glavo v pesek, da ne bi videl, kaj se godi okoli njega.

Precej poguma je imel ta italijanski trgovec, da se je oglašil v javnosti s tako resno besedo. Fašisti najbrže že stikajo za njim, kdo da je, in ako bi ga dobili, bi se mu gotovo ne godilo dobro. Glas tega trgovca pa nam je znak, da mogoče počasi vendar le skozi fašistovsko strahovanje tržaškega prebivalstva prodre glas pameti in treznosti, na kar se bodo mogle urediti vzdržljive razmere med italijanskim in jugoslovenskim narodom v Italiji ter potem med Italijo in Jugoslavijo.

taturi z juga, to je iz Ukrajine. Ako bi akcija uspela, bi bil nadvojvoda Viljem imenovan za atamana, Skoropadskij pa za generalnega poveljnika. Istodobno prihajajo nova poročila iz Rusije o veliki bedi, neredu, ravolti proti sovjetskemu režimu, o bojih v Petrogradu, o nerabnosti pristanišč, o sporu med Ljeningom in Čičerinom itd., reči, katere smo že ponovno slišali, ki pa še vedno niso porušile sovjetske vlade.

Beneš o položaju v Srednji Evropi. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš, ki potuje v London, je izjavil sotrudniku »Petit Parisien« o splošnem položaju v Osrednji Evropi: Neobhodni pogoji za mirno obnovu Osrednje Evrope je francosko-angleški sporazum, ki tvori podlago za politiko, ki se ima voditi z ozirom na položaj, nastal v Osrednji Evropi vsled sklenitve mirovnih pogodb. Ta sporazum bi se opiral na obe demokraciji in bi pomagal pri njeni notranji konsolidaciji. Pri krizi v Gornji Slezijski se je pokazalo, kako neobhodno potreben je skupen nastop Anglije in Francije. Glede izvedbe mirovne pogodbe morajo nasledstvene države rešiti še mnogo vprašanj. Procvit Osrednje Evrope in male antante je odvisen od tega prijateljstva in od njegove učrstitve.

Antantin ultimatum Madžarski? Londonski socialistični »Daily Herald« priobčuje nastopno brzojavko svojega dunajskega poročevalca: Zavezniki vrhovni komisariji so izročili madžarski vladi v Budimpešti noto, v kateri zahtevajo reorganizacijo sedanje sistema na Madžarskem. V noti naznajo, da pride koncem junija v Budimpešto medzaveznika reparacijska komisija, ki se bo pečala z notranjim položajem in s finančno kontrolo na Madžarskem. Zavezniki bodo zahtevali od Madžarske: Odpoved regenta Horthyja; Bethlenovo vlado mora nadomestiti vlada, v kateri bodo zastopane vse stranke; nove volitve pod kontrolo medzaveznikiških orožnikov; razpust vseh irredentističnih organizacij in iregularnega vojaštva; sedanja narodna skupščina mora sprejeti zakon, ki bo izključil Habsburžane od madžarskega prestola. — Te vesti ni priobčil noben drug časopis in se tudi ni z nobene strani dementirala.

Zaveznika konferenca v Boulogne in časopisje. »Petit Parisien« poroča, da ne bo dovoljen nobenemu novinarju pristop v poslopje, kjer se bo vršila konferenca, ki se pa ne sestane pred 15. junijem.

Zavezniki prepovedali Korfantijsko glasilo. Iz Rafibora poročajo, da je medzaveznika komisija prepovedala izhajanje Korfantijskega časopisa »Oberschlesische Grenzzeitung«.

Kanzelparagraf. Katoliška duhovščina v Gornji Slezijski je po večini nemška, na vsak način pa je bila še po prevratu pruski vladi vdana. Začetkom 1919. so se vršile volitve v nemški pruski drž. zbor. Poljaki so sklenili, da se volitve ne udeležijo, seveda, ker bi sicer pokazali, da še priznavajo nemško državo kot svojo državo. Nemcem pa je bilo do tega, da bi Poljaki volili in duhovniki so skoraj vlačili ljudi k volitvi ter so imeli pri ženskah uspeh: prešli so seveda, da jim ne dajo odveze itd. Vroclavski škof je izdal proglas, kjer je predstavljal volitve (seveda za klerikalno stranko) kot dolžnost vsakega pravega katolika, ker je rimska vera ogrožena in je treba nemške katolike podpirati.

Italijanski glas o rešitvi gornje-slezijskega vprašanja. »Temps« piše, da bo Briandov govor prebrčal Varšavo, da je konec vsake aventure. Kakor je sledila Nemčija nasvetom Anglije in Italije tako bo Francija prisiljena, da pove potom Brianda, da je vsaj to pot pravica na strani Nemčije. Lloyd Georgeva feza je torej zmazala, čeprav v zelo slabi formi. Prihodnja seja vrhovnega sveta ima torej lahko ugodne rezultate.

Francija in Nemčija. »New Yorker Times« poroča iz Pariza, da se lahko trdi o splošni spremembi mentalitete, čeprav še ni odstranjena nevarnost novih zaprek in dasiravno se še ne more govoriti o gotovem in trdnem miru. Da se ni izvršila ta sprememba, ne bi mogel Briand govoriti tako, kakor je govoril. Dejstvo, da je Briand priznal, da se Nemčija trudi izpolniti svoje obveznosti, je najboljši dokaz za to, da se je nekaj spremenilo.

Pogreb dr. Milenka Vesniča.

— d Beograd, 1. junija. Presbiter poroča iz Pariza: Pogreb dr. Milenka Vesniča se je vršil na najslavnejši način. Prisotnih je bilo toliko ljudi, da je bila cerkev prenapolnjena. Katakombi je bil postavljen sredi cerkve in pokrit z mnogimi vencji, od katerih se je posebno odlikoval venec iz svežega cvetja Nj. kr. Vis. regenta Aleksandra z napisom: Milenku Vesniču Aleksander, v. n. n. beogradske vlade, poslanikaškega oseba, francoske vlade, italijanskega in ruskega poslanika, udruženja književnikov, udruženja prijateljev dece, beogradskega kluba in mnogo drugih. Cerkevna svečanost se je začela ob 9.30. Razni diplomati, politiki in književniki so začeli prihajati že ob 8.45, da bi prisostvovali ceremonijam, ki so bile določene za 10. Provodniki zunanjega ministrstva so v praznični opravi pri vhodu v cerkev sprejemali razne osebnosti in jih vodili na mesta, ki so bila zanj že prej določena. Zastopniki vlade, ves diplomatski zbor in politične osebnosti so bile na levi strani, člani družine in poslanstva pa na desni. V cerkev so prihajali po tem redu: Poslaniško osebje, člani družine, člani diplomatskega zbora, vsi v črni obleki, za njimi pa politične in vojaške osebnosti, med njimi monaški princ, grški princ Juri, Raoul Peret, predsednik parlamenta, več ministrov, mnogobrojni poslanci in senatorji. Člani Instituta, maršal Petain in general Pau. Cerkvni obredi so bili končani ob 10.45. Potem so truplo iz cerkve prenesli na vhod v cerkev radi defileja čet. Nj. Vis. regent Aleksander, princesinja Jelena, grški princ Juri, člani poslanstva in člani družine so stali na desni strani krste, zastopniki francoske republike, ministrsko predsedništvo, zastopniki diplomatskega zbora, vojaške in politične osebnosti pa so stali na levi strani. Vojaška godba VII. divizije je svirala žalno koračnico, potem pa je začel govoriti Arancourt, član Instituta in predsednik udruženja književnikov s tribune, ki je bila postavljena ob cerkvenih stopnicah. Rekel je: Udruženje književnikov se smatra počaščenim, da je šlo Milenka Vesniča med svoje člane. Nad njegovim grobom, ki se je odprl tako nenadoma, izražam čustva spoštovanja in hvalnosti. Ko nas je pokojnik posečal, si je osvojil naše prijateljstvo in naše spoštovanje. S tim je zaslužil svoj politični ugled, niti nočem govoriti, dovoljujem si pa, da osvežim tujak spomin na eno naših sej, ker bom s tem oživil spomin na njegovo dušo tujak pred njegovim mrtvim telesom. To je bilo omega najtežjega dne meseca

novembra 1915., ko se je decimirana srbska vojska umikala in ko se je ves narod s svojim starim kraljem in neredu in agoniji umikal preko snežnih brd v izgnanstvo, ko se je zdelo, da bo vsa kri srbskega plemena za vedno iztekla iz odprtih ran. Listi so pisali to strahoto. Vesnič nam je za zeleno mizo blede potrdil resničnost teh vestí, nam razložil situacijo in nam rekel, na kako majhen del se je skrčila njegova domovina, ki so jo s trdom ustvarili v večnih naporih. To je junaški narod je rekel Vesnič, kateremu je smrt sama ravnatoka lepa kakor svoboda. Potem pa je umolknil. Mi smo plakali, njegove oči pa so bile suhe. Potem pa je prekinil molk in z odločno mirnostjo je prorokoval, da bo zmaga prišla in da v naprej vidi po izkušnji svojo osvobodeno domovino. Ničde od onih, ki so slišali te besede polne nade, ki so bile izgovorjene iz obupa, ne bo pozabil tragične vzvišenosti tega trenutka. Njegovo lice, ki ga ni več, bo ostalo v trajnem spominu kot lice simbola, ki se je nahajalo v njem, ker se je v tem trenutku videla na njegovem obrazu svetlost, ki jo tvori plemenitost in sila vere v zmago. Po govoru g. Arancourta so začeli korakati čete pod poveljstvom generala Lepausa, ki je čakal z vsem svojim štabom VII. trmade nasproti cerkve. Defiliranje čet, in sicer pehote, topništva in konjice je trajalo četrte ure. Po defiliranju je general Lepaus krenil na konju pred portal ter s sabljo pozdravil Nj. Vis. regenta in pokojnikovo družino. Po defiliranju so člani rodne g. Vesniča in opravnik poslov z osebje poslanstva sprejemali izraze sožalja od prisotnih. Prvi je izrazil svoje sožalje Nj. Vis. prestolonaslednik Aleksander in princesinja Jelena. Sprejemanje izrazov sožalja je trajalo več kakor pol ure. Truplo pokojnega Vesniča so položili v ruski cerkvi v oddelek poleg trupla bivšega ruskega poslanika Nehildova. Osebe poslanstva se smatralo za svojo dolžnost, da pri tej priliki poseti grob pokojnega poslanika Andreja Nikolića, ki počiva v sosednjem oddelku.

— d Beograd, 1. junija. Presbiter poroča iz Pariza: Ker je bil ministrski predsednik Briand zadržan, je prišel v naše poslanstvo popoldne, da osebno izrazi sožalje Vesničevi svoje sožalje. Pri tem svojem posetu g. Briand ni mogel skriti svoje globoke ganjenosti in zadržati solze. G. Briand je bil v prijateljskih odnosih z Vesničem ter sta se oba zelo cenila in ljubila.

Telefonska in brzojavna poročila.

Demisija avstrijske vlade.

— d Dunaj, 1. junija. Narodna skupščina. Po prečitaniu formalnosti je predsednik dr. Weisskirchner sporočil nastopni dopis zveznega kancelarja: Zvezna vlada se je smatrala dolžna, da poda zveznemu predsedniku prošnjo,

naj jo razreši njenih dolžnosti. Zvezni kancelar je v zmislu člena 74. zveznih ustavnih zakonov zvezno vlado opustil njenih dolžnosti.

— d Dunaj, 1. junija. Kabinetni svet je ob 13. odstopil.

Gospodarska pogajanja med Italijo in Jugoslavijo.

— d Rim, 1. junija. Gospodarska pogajanja med Italijo in Jugosla-

vlavijo v Beogradu so se obnovila.

Obtožba zaradi avstrijske legije.

— d Dunaj, 1. junija. Danes se je pričela razprava proti Kuno Hoyniggu in tovarišem zaradi zločina neupravičenega nabora za takimenovan avstrijsko legijo v Zali-Egerszegu. Med obtoženci je 65letni generalni major v rezervi Jožef Humel, nadporočnik Hans

Nogga in Norbert Novotny, dijak Jaroslav Eichler, pomožni delavec Fran Müller, nadporočnik Otmar Tomaček, vseučiliški slušatelj Kamillo Hirt, zasebni uradnik Franc Uresch, brambovec Hugo Bogner in tajnik kršćansko-socialne stranke Hans Krancinicz.

Razpustitev samoobrambnih organizacij v Nemčiji.

— d Berlin, 1. junija. Zahteva ne liste o razpustitvi samoobrambnih organizacij so bile izročene še pred potekom določenega roka medzaveznikiški vojaški kontrolni komisiji v roke generala Nolleta. Prva lista vsebuje vzhodno - pruske obmejne obrambe, bavarsko

ljudsko brambo in organizacijo Escherich. Hkrati se podvzamejo koraki, da se razlogi, ki jih hočejo uveljaviti delčne vlade glede delne pripustitve ljudskih bramb in ki so deloma pravne, deloma dejanske narave, predložijo medzaveznikiškim oblastim v proučevanje.

Vstaja v Zgornji Slezijski.

— d Pariz, 1. junija. Različne časniške korespondence javljajo svojim listom iz Gorenje Slezijske

nemško ofenzivo na široki podlagi. Doslej te vesti še niso potrjene.

Slavka uradnikov v Italiji.

— d Rim, 31. maja. Uradniki so sklenili, da stopijo do zasedanja zbornice v pasivno stavko, to se pravi, da bodo prihajali v pisarne

a ne bodo delali. Poštni in brzojavni nameščenci ne bodo delali v gotovih urah.

Nemiri zaradi davkov.

— d Praga, 1. junija. Kakor poroča »Bohemia« iz Freibaldaua, je priredilo tamojnje prebivalstvo v nedeljo manifestacijo proti neznoznemu obdavčenju. Pri tem je prišlo do spopadov med manifestanti in orožništvom, ki je hotel demonstrante razpršiti z bajoneti.

Več oseb je bilo težko ranjenih. Neki orožnik je ranil poslanca Matznerja, ki je posredoval. Končno je poseglo vmes vojaštvo. Policija je aretirala tri meščane iz Freibaldaua in jih odvedla v Opavo.

O madžarski valutni.

— d Budimpešta, 1. junija. Narodna skupščina. V nadaljevanju debate o državnem proračunu je izjavil finančni minister Hegedűs: Kar se tiče kolebanja madžarske valute, ima ta svoj vzrok v manjših

realizacijah slaboživčnih spekulativ. Finančna konsolidacija napreduje od tedna do tedna in pospešuje ojačanje valute. Vsak bodi pomirjen, da se bo tečaj madžarske krone še nadalje zvišal.

Dnevi Čičerina so štet.

— d London, 1. junija. Kakor poroča »Morning Post«, potrjujejo oficijelne vesti, da je Litvinov imenovan za boljševiškega državnega podtajnika za zunanje posle. Ta imenovanje naj bo pa samo

priprava za nadomestitev Čičerina po Litvinovu kot ljudskem komisarju za zunanje posle. Čičerin je dokončno padel v nemilost. Njegovi dnevi so štet.

SPORAZUM, OBNOVA IN SPRAVA.

— d Berlin, 1. junija. Državni kancelar dr. Wirth je imel danes v državnem zboru svoj veliki programatični govor. Zbornica je bila popolnoma zasedena in vse tribune polne. Navzoči so bili ministri novega kabineta. Ko je predsednik Loebe otvoril sejo ob pol sedemnajstih, je izvajal državni kancelar: Naš program se more izraziti v treh besedah: Sporazum, obnova in sprava. Izpolniti hočemo svoje obveznosti do skrajnosti. Po sprejemu ultimata je prišla naša politika v gotove tire. Ultimatum nam daje kratke roke, eden je že potekel in mi ga nismo zamudili. (Odobrava-nje.) Državno finančno ministrstvo je pripravilo vse potrebno, da se bomo držali tudi nadaljnjih rokov. Uklonili smo se v vprašanju razorožitve. Zahteve pariške konference glede mornarice in letalstva so izpolnjene. Izvršen je načrt za prepoved letal. Izdana je prepoved za uvoz in izvoz gradiva za letala. Odrejena je omejitve policijskega moštva na 150.000 mož. Odredbe za izpremembo vojnega zakona in za uvoz in izvoz vojnega orožja bodo v kratkem predložene državnemu zboru. Za razorožitev posameznih bramb so ukrenjene potrebne odredbe. Kar se tiče nalog gospodarskega dela ultimata, obsegajo finančni program, gospodarski program in socialno-etične naloge. Ako bomo imeli letos tak izvoz, kakor leta 1920, bomo morali plačati tri in eno četrtino milijarde zlatih mark. Izvozni indeks je nesrečen, brutalen in sirov. Učinek na svetovno gospodarstvo se bo kmalu pokazal. Treba bo postaviti nov indeks.

RUSIJA SE VRAČA H KAPITALIZMU.

— d Reval, 1. junija. Ljening namerava izdati več dekretov, ki odločijo, naj se vrnejo tovarne in podjetja z manj kot 300 delavci svojim lastnikom. Dohodke bo nadzorovala država. Dalje nameravajo podrediti krajna upravna oblastva ljudskemu poverjenstvu za notranje posle in vse izredne komisije vrhovnemu tribunalu.

Z VSEH KONCEV SVETA.

— d London, 1. junija. Po vestih iz poljskega vira, so v Gornji Slezijski med Nemci in Poljaki pogajanja za premirje v teku.

— d London, 1. junija. Kakor poročajo »Times« iz Helsingforsa, je v Moskvi izbruhnila vstaja.

— d London, 1. junija. Spodnja zbornica je prejela sklepe glede varstva važnih industrij.

— d London, 1. junija. Strokovna organizacija prometnih delavcev, železničarjev in strojevodij je sklenila, ukiniti zaporo prometa s premožem ne glede na njen izvor in namen.

Neodrešena domovina.

— Iz Gorice nam pišejo: Dne 24. pr. m. se je praznovala obletnica vstopa Italije v vojno. K praznovanju so odpotale tudi goriške srednje šole svoje posebne deputacije, pouk pa se je imel vršiti kakor običajno. To pa ni bilo fašistom po volji. Po obhodu po mestu okoli 11. ure so šli pred gimnazijo, in ker so bila vrata v poslopje zaprta, so kričali na cesti in razgrajali. Učenci so bili vsi preplašeni. Čez nekaj časa so udrli fašisti skozi okno v šolsko poslopje in izgnali mladino nasilno iz šolskih prostorov. Šolska vodstva so vložila proti nasilnikom oster protest. — Pred nekaj dnevi je došla v Gorico iz Vidma prva številka lista »Comunisti friulano«. Fašisti so prišli k razprodajalcu in mu zaplenili vso izdajo. — Poslanec goriškega mesta v italijanskem parlamentu je, kakor trdi goriška »Libertà«, Guido Bergamo. Republikanci so bili postavili v Gorici njegovo kandidaturu. Bergamo je dobro vedel, da tu ne bo izvoljen, hotel je pa vseeno preskrbeti, da postane goriški poslanec? Kako? S tem, da je kandidiral v Trevisu in bil tam izvoljen! — Za okrajnega šolskega nadzornika v Gorici je imenovan prof. Camisi, fašist, znan po svoji ravnokar propadli kandidaturi v italijanski parlament. Dosedanji šolski nadzornik je bil socialist prof. Bonnes, ki je bil vsaj nekoliko pravičen tudi Slovincem.

— Evakuacija Dalmacije še vedno ni izvedena in kakor kažejo zadnja poročila, utegne poteči še precej časa, predno se to zgodi. Raznašajo se vesti po še zasedenem ozemlju, da bo jedna cona evakuirana do julija, druga pa šele jeseni. Ljudstvo želi in prosi pospešitve evakuacije, ker vedno hujše trpi pod italijansko oblastjo in vsak dan evakuacije pomeni zanj veliko gospodarsko izgubo.

Dneone vesti.

V Ljubljani, 2. junija 1921.

— Eksempel avtonomistične državne ureditve. V Avstriji je nastalo silno gibanje za združitev z Nemčijo, dasi je Avstrija v ta združitev izrecno preprečena. Kljub temu se je vršilo ljudsko glasovanje za priključitev k Nemčiji na Tirolskem in Salcburškem. Antanta je opetovano svarila avstrijsko vladno pred posledicami tega gibanja in ji grozila z represalijami, ki bi pomenjale toliko, kakor razkosanje Avstrije. Avstrijska vlada sama je uvidela resnost položaja ter skušala z vsemi sredstvi zaježiti to gibanje. Toda Avstrija je zvezna država, ki obstoji iz poedinih pokrajin, ki imajo obsežno avtonomijo. Te pokrajine avtonomne vlade so enostavno odrekale pokorščino centralni vladi ter stopile v tabor onih, ki za vsako ceno hočejo izvesti ljudsko glasovanje za združitev z Nemčijo in izsiliti uedinjenje nemških alpskih dežel s sosedno nemško republiko. Nič ni pomagal prišek z Dunaja, nič osebne intervencije kancelarja dr. Mayerja, nič zaklinjanje koroških nemških nacionalcev, ki so kazali na grozečo okupacijo Koroške po jugoslovenskih četah. Tirolci so na svojo pest izvedli plebiscit, njim so sledili Salcburžani in te dni je sklenil tudi deželni zbor štajerski, da izvrši ljudsko glasovanje dne 3. julija, v kljub prošnjam z Dunaja in navzlic grožnjam od zunaj. Dežele stoje na stališču, naj vzame državo vrag, samo da se zadosti nemško-nacionalnim težnjam prebivalstva. — In slično ureditev države kakor v Avstriji, zahtevajo naši separatisti, avtonomisti, federalisti in kakor se že zveže vsi ti naši vrtoglavi elementi! In če bi konstituenta ugodila njihovi zahtevi in dala pokrajinam po avstrijskem vzorcu obsežno avtonomijo, bi pomenjalo to toliko, kakor da bi postavili sami sekiro ob drevo naše mlade države. Vsaka pokrajinska vlada bi vlekla konopec na svojo stran, gospodarila po svojem okusu, ne brigajoč se za voljo in ukaz centralne vlade. Na Hrvaškem bi Radić izvedel ljudsko glasovanje za svojo seljaško republiko, pri nas v Sloveniji pa bi naši avtonomisti nemara proglasili še katoliško vojvodino ter poklicali nazadnje celo v deželo za vojvodo dr. Ivana Šusteršiča! To bi bili lepi časi za naše separatiste in avtonomiste! Država bi pri tem šla seveda rakom žvižgat in naše ljudstvo bi zopet prišlo v robske okove. Ut figura Austria docet!

— Češkoslovaško ministrstvo prosvete za »Slovensko Matico«. Predvčeršnjim je izročil generalni konzul Češkoslovaške republike v Ljubljani dr. Otokar Beneš »Slovenski Matici« 40.000 K, ki jih je darovalo češkoslovaško ministrstvo prosvete »Slovenski Matici« kot prispevek za izdajo »Češke Antologije«, ki jo je priredil pisatelj dr. Ivan Lah. Nadejamo se, da v kratkem dobimo v roke »Češko Antologijo«, ki bo v Slovenceh nesporno podvojila zanimanje za češko literaturo.

— Z našega vseučilišča. Imenovani so na tehnični fakulteti: za pogodbenega rednega profesorja za vodne zgradbe Sergij Maksimov, bivši izredni profesor poljedelskih melioracij na politehniku v Petrogradu in za pogodbenega rednega profesorja za nižjo geodezijo in jamerstvo Dimitrij Vladimirovič Frost, bivši redni profesor jamerstva na donskem politehničnem inštitutu; na filozofski fakulteti: za rednega profesorja botanike dr. Fran Jesenkov, redni profesor na šumarski fakulteti zagrebskega vseučilišča, in za rednega profesorja zgodovine srednjega veka in starejše slovenske zgodovine dr. Ljudmil Hauptman, izredni profesor na isti fakulteti, in na medicinski fakulteti: za rednega profesorja histologije in embriologije dr. Zdenko Frankenberg, docent na češki medicinski fakulteti v Pragi.

— Volitev mariborskega župana. Iz Maribora nam poročajo: Govoril se, da je seja novega občinskega odbora že določena na 8. junija in da so se vse tri narodne stranke že sporazumele z ozirom na izvolitev župana in podžupana. Toda z ozirom na nesigurnost sklepa v vodstvu NSS se bo vprašanje izvolitve narodnega župana težko rešilo in bo vsaka stranka najbrž postavila svojega kandidata. V slučaju neuspeha ostane vladni komisarjat še nadalje v veljavi, o čemu pričajo razne okolnosti.

— Sprejemni daevi pri predsedništvu deželne vlade. Predsednik deželne vlade sprejema odslej stranke vsako sredo in soboto od 10. do 13. po-

predsednik deželne vlade pa vsako sredo in petek istotako od 10. do 13.

— Triglavski kamen za spomenik vojvodi Mišiču. Uradništvo davčne administracije v Ljubljani je darovalo za triglavski kamen k spomeniku nesmrtnemu vojvodi Mišiču, ki si je stekel neveljavih zaslug za naše osvobodjenje in ujediničenje, znesek po 334 K. Naj bi narodno poštveno uradništvo davčne administracije posnemalo drugi premožnejši sloji.

— Radi terorja »Bauernbündlerjev«. Iz Maribora nam poročajo, da je železniški promet na progi Spilje - Radgona, ki bi se imel pričeti s 1. junijem, nemogoč vsled terorja obmejnih »Bauernbündlerjev«. Avstrijska vlada je napram njim brez moči. Radi tega naša železniška uprava ni pustila večeraj avstrijskega vlaka na Koroško.

— Dečji dan v Ljubljani. V nedeljo, 5. junija, priredi »Kolo jugoslovenskih sester« v Ljubljani na iniciativo ministrstva za socialno politiko dečji dan. Čisti donek se nakloni upravnemu odboru dnevnih zavetišč za revno šolsko mladino v Ljubljani, torej napravi, ki je za ljubljansko dečo revnih slojev izredno velike važnosti. Na ta dan se bodo prodajali v Ljubljani posebni znaki in odkupnice. Nič, ki mu je propevanje dece na srcu, naj se ne odtegne odkupu in darilo.

— Pravoslavna kapela v belgijski vojašnici. Za pripadnike pravoslavne veroizpovedanja so pretekli mesec odprli v belgijski vojašnici kapelo, kjer se opravlja pravoslavna služba božja in druge cerkvene funkcije. Kapela je znotraj z vsem potrebnim opremljena in dokaj prostorna.

— Z Vrhniko nam pišejo: Pri volitvi občinskega odbora so dobile JDS in SKS po tri odbornike, JSDS 10 in SLS 16 odbornikov. Dne 1. junija popoldne je bila pod predsedstvom najstarejšega odbornika g. G. Jelovška in v navzočnosti zastopnika okrajnega glavarstva volitev župana in občinskih svetovalec. Za župana je bil izvoljen s samo 16 glasovi pristaš SLS dosednji župan g. dr. Janko Marolt, dočim je dobil njegov nasprotnik, pristaš JSDS, 13 glasov; tri glasovnice so bile pa prazne. Za občinske svetovalec je bilo izvoljenih devet pristašev SLS in samostojnejš g. Janez Kos.

— Srečne dolenske Toplice! Pišejo nam: Z zmagovalno zavestjo poročajo klerikalni listi, da so dobile dolenske Toplice župana v osebi trgovca g. Adolfa Pečjaka, odličnega pristaša SLS. Čestitajo jim na tej krasni pridobitvi, pripominjamo, da nam je znana značajna narodna zavednost tega sedaj klerikalnega veljaka. V letih 1897 do 1904 je bil komij v Ljubljani, kjer se je odlikoval po svojem »hajlanju« v družbi najbolj zagrizenih nemških in velenenških tovaršev. S Slovenci sploh občeval ni. Bil je aktiven član: Deutscher Turnvereina, Kazine, Radfahrer-Vereina itd. itd. Leta 1904 je odšel v Višnjo goro in potem na Toplice, kjer se je počasi prelevil v »zavednega klerikalnega Slovence«.

— Ker je nemščina že vedno nobel, si je dal napraviti neki slovenski igralec posetnice, glaseče se takole: »Regisseur, Laibach, Schauspielhaus.« Po prevratu ne poznamo več »Laibach«, v Ljubljani pa živa duša ne ve, da bi tu obstojal kak »Schauspielhaus«. Ali je to morda dramsko gledališče?

— Zasačen tihotapec z avstrijskimi bankovci. Finančni kontrolni organ Jordan v Mariboru je zasačil nekega Vaška, trgovca z Reke, ko je skušal v kovčegu z dvojnim dnom vtihotapiti iz Avstrije za 259.800 kron neveljavnih avstrijskih bankovcev.

— Zabavo posebne vrste si je dovolil večeraj popoldne nek neznanec na Marijinem trgu, ki je kupil 10 izvodov našega lista ter jih trgal na drobne kosce v veliko zabavo poulične mladine. Pravijo, da mož ni pri zdravem razumu, sicer pa nimamo nič proti temu, ako kdo kupuje po 10 izvodov našega lista, ako jih tudi potem uničuje.

— Smrtina kosa. V Ljubljani, na Mirju št. 6, je umrla zelo priljubljena in spoštovana goga Marija Koman, posestnica; v Zapužah pri Lescah pa robin Erzenovi hčerka Slavica. — P. v. m.

— Cirkus Renlow, po svojih proizvajanjih povsod dobro poznan, pride te dni v Ljubljano, kjer bo s svojimi znamenitimi privlačnostmi in predvajanjmi nekaj dni nudil občinstvu prijetno razvedrilo. Najbolje šolani material, znameniti jahalni in telovadni umetniki, izborni dresirani konji, vse, kar je zadrževalo največja mesta Evrope, vse to bo videti nekaj dni tudi pri nas. Svečana otvoritvena predstava bo v petek, 3. junija ob pol 9. zvečer. V nedeljo dve slavnostni predstavi: ob 4. popoldne in pol 9. zvečer. Vstopnice v predprodaji v Dolenčevi trafiki v Prešernovi ulici nasproti glavne pošte. Več na plakatih.

— Volaški koncert. V četrtek, dne 2. t. m. se vrši od 8. do 11. zvečer na vrtu hotela »Union« volaški koncert. Svira zoda državke divizije.

Najnovejša poročila.

SPORAZUM GLEDE DALMACIJE DOSEŽEN.

— Rim, 1. jun. Iz vladnih krogov prihaja vest, da je sporazum med italijansko in jugoslovensko vlado glede Dalmacije dosežen. Dr. Rybář, ki se nahaja še v Beogradu, se vrne tokom prihodnjega tedna, na kar pride takoj do izpraznitve se zasedenega dalmatinskega ozemlja. Italija ni hotela v Dalmaciji zgolj izpraznitve v smislu rapalske pogodbe, ampak tudi vso zagotovitev v političnem, gospodarskem in upravnem oziru, ki se tiče njenih odnošajev do Jugoslavije in odnošajev Italijanov, ki ostanejo pod Jugoslavijo. Italija je s svojo zahtevo prodrla, in kakor se zagotavlja, je dosežen sporazum v vseh delikatnih in težkih vprašanjih, kakor je ureditev manjšinske obrambe in gospodarsko-trgovskih izmenjav. Sporazum je dosežen na temelju recipročnih koncesij in transakcij. Sporazum se tiče seveda samo Dalmacije, dostavljajo vladni krogi.

JADRANSKI KONGRES.

— Milan, 1. junija. Na kongresu se je razpravljalo obširno o reškem vprašanju. Sprejeta je resolucija prof. Šušmala z Reke, da ima ostati celoten teritorij in pristaniški železniški sistem reške države. Govorilo se je o zvezah med Italijo in Istro, o odnošajih med Trstom, Benetkami in Reko, o raznih pristaniških potrebah. Poročevalec Frescura se je med drugim izrekel proti svobodni luči v Trstu. Glede Zadra so se izrekli, da je njegova sedanja situacija nevzdržna in da treba materialne in moralne pomoči proti jugoslovenskemu obleganju.

OSTAVKA MUSLIMANSKIH MINISTROV.

— d Beograd, 1. junija. Ob 17.15 sta muslimanska ministra dr. Karamahmedović in dr. Spaho predala ministrskemu predsedniku Nikoli Pašiču pismo ostavko. O tej zadevi je muslimanski klub izdal popoldne poseben komunikat: Jugoslovenski muslimanski klub je imel danes plenarno sejo, katera so se udeležili vsi njegovi poslanci, ki so ugotovili, da vlada ni izpolnila velikega dela sporazum, sklenjenega v mesecu marcu t. l. Radi tega je klub sklenil, naj minister za trgovino in industrijo dr. Spaho in minister za narodno zdravje dr. Karamahmedović podasta ostavko kot ministra.

NAŠA INTERVENCIJA NA DUNAJU.

— d Dunaj, 1. junija. Kakor doznava »Politische Korrespondenz«, je posetil danes jugoslovenski pravnik Radić zveznega kancelarja dr. Mayerja in mu podal v imenu svoje vlade izjavo, da se Jugoslavija povsem priključuje protestu zaveznikov glede pokreta za združenje z Nemčijo.

NEMCIJA PROTI PRIKLOPITVI AVSTRIJE.

— d Dunaj, 1. junija. »Politische Korrespondenz« javlja: Nemški državni kancelar dr. Wirth se je potem avstrijskega poslaništva v Berlinu obrnil na avstrijsko zvezno vladno z nujno za-

htevo, naj z ozirom na sočasni mednarodni položaj Nemčije in na vprašanja, ki se se poravnava, stori vse, kar ji je možno, da izostanejo nadaljnja glasovanja za priključenje k Nemčiji po posamičnih deželah.

BOLGARSKA SE ODPOVEDUJE MAKEDONIJI? — JUGOSLOVENSKO-BOLGARSKA POGAJANJA.

— Bukarešta, 1. junija. V diplomatskih krogih zatrjujejo, da se vodi med Jugoslavijo in Bolgarijo pogajanja za prijateljsko zblizanje. Da se to zblizanje omogoči, je bolgarska vlada izjavila, da je pripravljena se odpoovedati svojim zahtevam na Makedonijo pod pogojem, da se Jugoslavija zavzame za to, da se rektificirajo meje v Traciji in da dobi Bolgarija svoje pristanišče na Egejskem morju. Doselej se še ni dogel noben sporazum, vendar pa se pogajanja še nadaljujejo.

SKUPEN NASTOP JUGOSLAVIJE IN GRŠKE NA PRAM ALBANIJI.

— d Atene, 1. junija. Kakor se poroča, sta se Grčija in Jugoslavija sporazumeli, da podvzameta pri albanski vladi korake, da se končajo izzivanja v Spodnjem Epiru. Ako Albanija vztraja pri svojem nadaljnjem postopanju, bo sta Grčija in Jugoslavija ukrenili vse potrebno, da odpomoreta ogroženemu prebivalstvu.

POGAJANJA Z AVSTRIJO GLEDE PROMETA.

— Gradec, 2. junija. Železniški promet na progi Maribor - Spilje - Ljutomer in Gradec - Maribor - Celovec, kateri bi se moral direktno pričeti 1. tm., doslej še ni stopil v veljavo, ker tozadevna pogodba med obema državama še ni ratificirana. Železniška pogajanja se v Mariboru nadaljujejo ter se obravnava tudi vprašanje obdelovanja polja onkraj mejne črte s strani avstrijskih, kakor tudi jugoslovenskih posestnikov.

UREDITEV ŠLEZIJSKEGA VPRAŠANJA.

— Milan, 2. junija. Predlog grofa Sforze glede ureditve vprašanja Gornje Šlezije se po »Corriere della Sera« glasi: Poljska dobi južne okraje Rybnik in Ratibor, izvemski pas, po katerem teče železnica, ki veže Zgornjo Šlezijo s Poznanjem, poleg tega dobi dele okrajev Katowice, Königshütte, Beuthen, Tarnowice in Lubliniec. Nemci bi dobili na ta način severne okraje. Drugi predlog grofa Sforze predlaga, da naj pripada Poljakom popolnoma železnica pri Beuthenu, za kar bi dobili Nemci večji del industrijskega ozemlja.

IZ SEJE NEMŠKEGA DRŽAVNEGA ZBORA.

— d Berlin, 1. junija. Seja državnega zbora. Nadaljevanje. Državni kancelar dr. Wirth je poudarjal, da ima vlada resno stremeljenje, ustaviti tiskanje bankovcev. Hoče preprečiti, da bi se k vojnim in revolucionarnim dobičkarjem priključili obnovitveni dobičkarji. Nato je prešel državni kancelar na gornješlesko vprašanje in izjavil, da se je hotel Korfanty polastiti Gornje Šlezije z orožjem. Upor pa ne more ustvariti pravice. V skrajni sili je poslego prebivalstvo Gornje Šlezije po samooobrambi. Zahtevamo, da ostane ta nemška dežela onemu, kateremu pripada po zgodovini in pravu. (Odobranje.) Zmešnjave v Gornji Šleziji se morajo urediti, pri čemer naj se spoštuje plebiscit, da se ne zanese plamen, ki more vzplapolati tu, v Evropo.

Kultura.

Repertoire Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Četrtek, 2. junija: Elga. Po znanih cenah. Izven.
Petek, 3. junija: Kozarec vode. Red A. Sobota, 4. junija: Kozarec vode. Red B. Nedelja, 5. junija: Elga. Red D.
Ponedeljek, 6. junija: Kozarec vode. Red C.

Opera:

Četrtek, 2. junija: Vaška šola. Pioretin pajčolan. Red D.
Petek, 3. junija: Tosca. Red C. Sobota, 4. junija: Carmen. Red D. Nedelja, 5. junija: Vaška šola. Pioretin pajčolan. Red B.
Ponedeljek, 6. junija: Zaprti.

— Rudolf Bukšek — 20 let gledališki član. V osiješkem narodnem gledališču je slavil svoj 20letni jubilej kot gledališki člen naš rojak — Rudolf Bukšek. Začel je v Ljubljani kot igralce in kmalu kot operetni pevec. Njegov sonorni glas pa ga je usposobil za opero. Zato se je učil petja v naši »Glasbeni Matici« ter je hitro napredoval. Po nekaj letih je že pel baritonске manjšje partije. Po razslu našega gledališča leta 1913. je odšel v Osijek, nato v Zagreb, kjer je ostal več let, končno pa se je vrnil zopet v Osijek. V soboto je imel jubilejno predstavo ter je pel v Bersini operi »Oganj« glavno baritonsko partijo. Uprava in igralci udruženja kakor tudi občinstvo je jubilarja odlikovalo s cvetjem in darovi.

— Gledališke vesti. Ljubljansko Narodno gledališče je posetil upravnik Narodnega gledališča v Splitu gospod Niko Bartulović. Prisostvoval je v intendantski loži predstavama »Elga« v dramskem in »Vaške šole« ter baletu v opernem gledališču. — Iz zagrebskega Narodnega gledališča je došel kot gost naše uprave kapelnik gospod Jožefovič, da si ogleda naši uprizoritvi »Zlatoroga« in »Vaške šole«.

Gospodarske vesti.

BORZE.

— d Zagreb, 1. junija. Devize: Berlin 210—212.50, Budimpešta 50.75 do 51.50, Italija 694—697, London 515 do 518, Newyork kabl 131—132, Newyork ček 130—131.25, Pariz 1095—1100, Praga 191—192, Svica 2300—0, Dunaj 22.30—22.50. Valute: Dolarij 128 do 130.25, avstrijske krone 22.50—0, carski rublji 37—38, češkoslovaške krone 192—0, francoski franki 0—1100, napoleonidori 442—445, nemške marke 215 do 218, romunski lei 220—222, italijanske lire 683—688.

— d Dunaj, 1. junija. Devize: Amsterdam 20.620—20.700, Zagreb 448 do 452, Beograd 1790—1810, Berlin 942 do 948, Budimpešta 251.50—254.50, Bukarešta 982.50—992.50, London 2815 do 2835, Milan 3180—3150, Newyork 596 600, Pariz 4970—5010, Praga 866 do 872, Sofija 690—700, Varšava 54.75 do 56.75, Curih 10.435—10.535. Valute: dolarij 590—594, bolg. lei 685—695, nemške marke 944—950, angl. funti 2305—2325, franc. franki 4965—5005, hol. goldinarji 20.500—20.600, ital. lire 3125—31—45, dinarij tisočaki 1785 do 1805, poljske marke 56.75—58.75, rom. lei 779—985, švic. franki 10.450 do 10.500, češkoslovaške krone 866—872.

— d Curih, 1. junija. Devize: Berlin 9.10, Holandija 196.75, Newyork 570, London 22.19, Pariz 47.90, Milan 90.10, Bruselj 47.30, Koda 101, Stockholm 131.25, Kristijanija 87.75, Madrid 74.50, Buenos Aires 185, Praga 8.40, Varšava 0.55, Zagreb 4.30, Budimpešta 2.45, Bukarešta 9.40, Dunaj 1.32 in pol, avstrijske krone 1.03.

— g Vinska dražba. Vlastelinstvo Opeka Josipa grofa Bombellesa na Vinici, Hrvaško, bo prodajalo dne 4. in 5. junija 1921 dražbenim potom 1000 hl dobrega vina iz lastnih vinogradov letnika 1917 in 1920 sledečih vrst: šipon, beli burgundec, rulandec, tramlenc, renška graševina, portugizec in kadarka. Dne 4. junija ob 10. jutraj bo licitacija v vlastelinskem vinogradu Litmerk, pol ure hoda od železniške

postaje Ormož na Štajerskem in dne 5. junija ob 10. jutraj pa v vlastelinskih pivnicah v Zelendvoru pri Vinici na Hrvaškem, želez. postaja Varazdin. Vozovi iz Varazdina v Zelendvor bodo na razpolago. Kupec mora položiti za kupljeno vino na dražbi polovico vsote takoj, ostanek pa pri prevzetju vina, katero se mora izvršiti tekom treh tednov po licitaciji. Za kupljeno vino ima poslati kupec svojo posodo ter pri prevzemanju vina biti navzoč ali sam ali njegov namestnik.

Ljubljanska porota.

Usodepolna avtomobilska vožnja v Trzinu. (Nadaljevanje včerajšnje razprave.) O divjeromantičnem avtomobilskem izletu v Trzinu je dolgotrajna razprava nudila sledeče zanimivosti:

1. Zaslisanje obtoženec. Oba obtožena sta dejanje v bistvu priznala, izgovarjala pa sta se na popolno pijanost, ki ju je v hipu premočila, da sta mehanično segla po listnici. Prvoobtoženi Martine Rudolf, eleganten, vitez oženjen mož s črno brado je svoj zagovor prednašal v tekoči nemščini. Nazorno je opisal vso vožnjo in veselo popivanje med potjo. Nazaj so se vračali povsem pijani. Svojo izpoved je zaključil: »Bil sem popolnoma nor! Niti ne vem, kako sem prišel v posteljo! Res tudi ne vem, kako sem prišel v policijski zapor!« — Vem le, da mi je Keržič dal denarico in nekaj bankovcev! Bankovce sem skril! Denar so potem našli!«

Drugi obtoženec Ivan Keržič se je enako zagovarjal kot prvi in je navajal med drugim: »Mnogo smo pili. Nazaj proti Ljubljani se nekoliko spominjam, da mi je Martine zašepetal: »Renko bo listnico izgubil. Vzemijo jo in jo meni dajo!«

V zaporih so mi šele povedali, da imam v suknjiču denar. Predsednik Vrednjak: »Pred policijo ste priznali, da ste se z Martincem dogovorili, da bi bilo dobro Renka olajšati za denar! Keržič: »Se ne spominjam!«

Zaslišanje prič. Priča Josip Renko je omenil, da je prišel v Ljubljano izmenjat 280 komadov 80 K bankovcev. Srečal je najprej Keržiča. Popoldne so napravili izlet v Trzin. Ko so se vrnili nazaj v Ljubljano, se šli v neko gostilno. »Hotel sem plačati račun, pa denarja ni bilo. Takoj sem postal trezen! Pri sebi sem imel okoli 30.000 K jugoslovenskega denarja. Dobil sem vse nazaj, razun 6000 K.«

Priča Ivan Kordan, sofer, ki je vozil veselo družbo v Trzinu, je enako izpovedal. Glede tragično komičnega konca izleta v gostilni pri »Angeljcu« je navedel: »Račun je bilo treba plačati! Pa denarja ni bilo! Policija je prišla in nas je vse zaprla!« Priča Ramor, bivša natakarica, je slika prihod visoko pijane družbe v gostilno pri »Angeljcu«.

Zadeva trakov. Oba obtožena sta za časa koroške plebiscitne delovalna na Koroškem. Martine je bil znan s trgovcem Kometerjem v Borovljah. Takoj po plebiscitu je z dovoljenjem okrajnega glavarstva prenesel več blaga, posebno svilnate trakovne v vrednosti 26.000 K brez carine na Jesenice. Tu jih je pozneje prevel v prodajo Martine. Sedaj je bil obtožen poverbe, češ, da si je te trakovne prilastil.

Porotnikom je bilo stavljeno sedem vprašanj. Dve ste vsebovali tatvino, eno poverbo in ostala polno pijanost.

Porotniki so z večino glasov zanikali vprašanja tatvine in vprašanje poverbe. Oba obtožena sta bila nato oproščena in izpuščena na svobodo.

— Ciganski intermezzo pred poroto. Takoj za gorenjo razpravo je porotnikom priredila ciganska četvorica in sicer mladi eigan Djuro Kolombar, starka Mara Petrovič ter mladenki Zura Petrovič in Julka Kolombar — vesol predstavo. Vsi so cigani iz Pečuja, sinovi ogrske puste, samo Zura Petrovič je rodom iz jekaterinoslavske gubernije v Rusiji. Med splošno veselostjo je nastopila v prvem dejanju ciganka starka Mara Petrovič, govoreč nekoliko hrvaški, večinoma madžarski: »Znaš gospod! Malo, malo! Ništa, ništa! Došli ovamo, da kupimo naranče, jabolka, limona i blago! I to i to, malo, po malo. Kirem szepten! Porotnikom je zatrijevala, da je popolnoma nedolžna. — Za njo je nastopila mlada Zura, divja in koketna kot španska Carmen. Oči so bliskale sedaj na porotnike, sedaj na sodnike, na državnega pravdnika in zagovornike. V brzotekočem govoru je razkladala svojo popolno nedolžnost. Nazorno je porotnikom predočila, da je ona bila le gledalka. Govorila je neko cigansko mešanico slovenskega poretka. — Druga dva člana ciganske družbe sta bila povsem pasivna in tiho. — Zadnji akt je končal dokaj neveselo! Ker so porotniki soglasno potrdili, da so ti cigani po raznih ljubljanskih trgovinah izmikali na rafiniran način manufakture v vrednosti pod 4000 K, toda nad 400 K, so bili vsi cigani obojeni na deset mesecev težke ječe. Po sodbi je začel jok in stok. Starka Mara je roke vila, jaskovala in zapela neko cigansko pogrebno pesem. Zura je sprva jokala, pozneje pa smehljaje pristavila: »Fala Vam, gospodo, da ste me sudili!« Odšli so v zapore pozno v noč.

Glavni urednik:

Rasto Pustoslavšek.

Odgovorni urednik:

Božidar Vodeb.

Za inseratni del odgovoren Valentin Koprizar.